

Седamnaест година од операције „Олуја”

Дан за незаборав

И ове године, 4. августа, у Србији, Републици Српској и Хрватској, биће одржани парастоси за Србе убијене и нестале у операцији хрватске војске „Олуја”, 1995. године

Жртве и страдања етничких Срба у Хрватској и њихово протеривање са вековних огњишта у операцији „Олуја” пре 17 година, остају тешка опомена на почињене злочине и још увек свежа рана на душама хиљада прогнаних, који су нове домове нашли у Србији, а многи и после толико година живе у колективним центрима, само са успоменом на своје куће и газдинства, којих већ одавно нема.

Запаљене свеће и молитве за покој душа убијених и несталих у операцији „Олуја” и изрази саучешћа њиховим породицама, које се не враћају на некадашња огњишта јер им тамо безбедност ни данас није загарантована, утеха су за тешку изгнаничку судбину, која је у само једном дану на пут без повратка повела стотине хиљада Срба.

Парастос у цркви Светог Марка у Београду организују удружења породица Срба несталих и убијених у акцији хрватске војске, а представници тих организација сваке године полагају венце на спомен плочу жртвама у Ташмајданском парку.

Прогон Срба

Акција „Олуја” почела је 4. августа 1995. године офанзивом Хрватске војске, полиције и Хрватског вијећа обране (војска босанских Хрвата) на под-

Снимио Александар КЕЛИЋ

ручја Баније, Лике, Кордуна и северне Далмације, односно на Републику Српску Крајину.

Тачно у пет сати хрватска војска је отпочела општи напад на Крајину, употребљавајући пешадију, артиљери-

ју, оклопно-механизоване јединице и авијацију. На Книн је пало око 2.000 пројектила, заузет је Свети Рок и онеспособљен одашиљач на Челавцу, чиме су онемогућене комуникације. Артиљеријско-ракетни удари извршени

су по Обровцу, Бенковцу, Дрнишу, Кореници, Грачацу, Удбини, Војнићу, Вргин Мосту, Глини, Петрињи, као и по многим крајинским селима.

Дан касније, хрватска војска је ушла у готово напуштен Книн и истакла хрватску заставу. Операција је званично трајала четири дана и завршила се падом Републике Српске Крајине.

Због злочина у операцији „Олуја“ Хашки трибунал је у априлу прошле године осудио генерала Анта Готовину на 24, а Младена Маркача на 18 година затвора, док је генерал Иван Чермак ослобођен кривице. У пресуди Анти Готовини наводи се да је операција „Олуја“ била удружени злочиначки подухват на челу с председником Фрањом Туђманом, са циљем протеривања српског становништва из Книнске крајине.

У операцији „Олуја“ учествовало је 138.500 припадника Хрватске војске, МУП-а и Хрватског вијећа обране.

Тим снагама су се, према хрватским изворима, супротставиле српске снаге од око 31.000 војника. Подручје захваћено хрватском офанзивом напустило је готово целокупно српско становништво.

Колоне избеглица у аутомобилима, на тракторима и

другим пољопривредним возилима, су преко подручја под контролом босанских Срба у западној и северној Босни кренуле ка Србији, изложене честим нападима хрватских снага. Војна акција „Олуја“ сурово је етничко чишћење и прогон више од 200.000 Срба из Хрватске.

У консолидованој књизи несталих коју је издао Међународни комитет Црвеног крста налази се 1.860 имена несталих особа и 439 лица за које се поуздано зна да су смртно страдала, али посмртни остаци нису пронађени, што значи да је око 2.300 лица евидентирано у књизи Црвеног крста.

Документационо информативни центар „Веритас“ у својој евиденцији има имена 2.313 погинулих и несталих Срба, од чега 1.205 цивила, међу њима 522 жене и 12 деце.

Према хрватским изворима, након „Олује“ нестало је неколико стотина грађана српске народности, а преко

20.000 напуштених кућа и других објеката је спаљено. На хрватским судовима за то је оптужено 1.949 лица хрватске националности. Осуђене су 1.492 особе, од тога за убиство њих 27, од којих 13 особа на затворске казне од једне до 15 година.

Право на огњиште

Већ годинама избеглице захтевају повратак одузетих имовинских и стечених права, од представника хрватске власти траже да се успоставе исти стандарди у суђењима за ратне злочине и другим кривичним делима из ратног периода, и да се престане са злоупотребом спискова за ратне злочине и потерница, у циљу застрашивања и одвраћања прогнаних Срба од повратка. Они траже да се заврши процес ексхумације и идентификације посмртних остатака Срба из свих појединачних и заједничких гробница.

Према подацима UNHCR до сада се у Хрватску вратило око 53.000 Срба. Ради се о старијој популацији, од којих је већ 15.000 њих умрло.

У Хрватској је 5. август државни празник, који се слави као Дан победе и домовинске захвалности за акцију „Олуја“, којом су под хрватску управу враћени делови територије које су држали припадници српских војних јединица.

У међувремену објављени „Брионски транскрипти“ са састанка хрватског председника Фрање Туђмана са војним и државним руководством, уочи „Олује“, откривају детаље плана оружаног напада на подручје Крајине. Остала је упечатљива Туђманова реченица „да нанесемо такве ударце да Срби практично нестану“.

После свих страдања, процес помирења на простору Балкана је неминуовност, пре свега због боље будућности генерација које долазе, да живе у стабилном и просперитетном подручју са поверењем које стално треба учвршћивати. Али и са јасним памћењем зла које је почињено и чувањем успомене на све невинне жртве злочина. ■